

СЕРІЯ «Соціальні та поведінкові науки»

УДК 339. 923 (477)

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-2\(2\)-258-266](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-2(2)-258-266)

Анін Владислав Анатолійович кандидат економічних наук,
<https://orcid.org/0009-0001-9458-7169>

ФОРМУВАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КРАЇНАХ ЄС

Анотація. Стаття досліджує підходи, стандарти та особливості формування макроекономічної політики Європейського Союзу як політико-економічного утворення.

Визначено понятійно-категоріальний апарат терміну «макроекономічна політика». Окреслено теорії макроекономічної політики ЄС. Описано заходи забезпечення макроекономічної політики ЄС: Програму зеленого бюджетування ЄС (Green Budgeting EU), Програму макрофінансової допомоги ЄС (EU financial assistance), Проєкт економіко-фіскального управління ЄС (EU economic and fiscal governance) та ін.

Проаналізовано заходи інституційного забезпечення макроекономічної політики ЄС як політико-економічного утворення кризь призму діяльності Європейської фіскальної ради (European Fiscal Board — EFB) та Економіко-валютного союзу ЄС (EU Economic and Monetary Union).

Досліджено практичні аспекти впровадження Процедури макроекономічного дисбалансу (MIP — Macroeconomic Imbalance Procedure) як незалежного інструмента виявлення, запобігання, усунення шкідливих мікро- та макроекономічних показників, що можуть негативно вплинути на економічну стабільність у певній державі-члені ЄС, євроні або ЄС як економіко-політичному утворенні загалом.

Опредметнено можливі інваріації роботи Європейської макроекономічної політичної системи (EU macroeconomic policy system) включно із можливими шляхами її реформування. Визначено економічні та законодавчі засади макроекономічної політики ЄС як наднаціональної інтеграційної надбудови.

Окреслено наративи державної економіко-фінансової та макроекономічної політики ЄС в умовах загальносвітової глобалізації та сировинно-ресурсної трансформації глобальних ринків.

Ключові слова: макроекономічна політика ЄС, макроекономічні показники, країни-члени ЄС, єдиний ринок.

Anin Vladyslav Anatoliyovych PhD in economics, <https://orcid.org/0009-0001-9458-7169>

FORMATION OF MACROECONOMIC POLICY IN EU COUNTRIES

Abstract. The article examines the approaches, standards and peculiarities of the formation of macroeconomic policy of the European Union as a political and economic entity.

The conceptual and categorical apparatus of the term "macroeconomic policy" is defined. The theories of EU macroeconomic policy are outlined. Measures to ensure EU macroeconomic policy are described: the EU Green Budgeting Program, the EU Financial Assistance Program, the EU Economic and Fiscal Governance Project, etc.

The measures of institutional support of the macroeconomic policy of the EU as a political and economic entity are analyzed through the prism of the activities of the European Fiscal Board (EFB) and the Economic and Monetary Union of the EU (EU Economic and Monetary Union).

The practical aspects of implementing the Macroeconomic Imbalance Procedure (MIP) as an independent tool for identifying, preventing, and eliminating harmful micro- and macroeconomic indicators that may negatively affect economic stability in a certain EU member state, the eurozone, or the EU as an economic political formation in general.

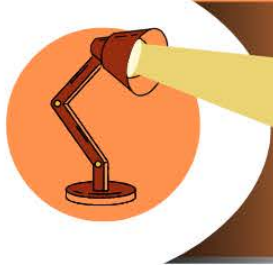
Possible invariances of the work of the European macroeconomic policy system (EU macroeconomic policy system) are identified, including possible ways of its reform. The economic and legislative foundations of EU macroeconomic policy as a supranational integration superstructure are defined.

The narratives of the state economic and financial and macroeconomic policy of the EU in the conditions of worldwide globalization and raw material and resource transformation of global markets are outlined.

Keywords: EU macroeconomic policy, macroeconomic indicators, EU member states, single market.

Постановка проблеми. Макроекономічна політика (далі — МП) ЄС є комплексним поняттям, що включає заходи фінансового впливу на стан економіки держав-членів ЄС окремо та ЄС як найвищої форми інтеграції суверенних держав. Формування МП ЄС має ініціативно-інституційну форму вираження: це означає, що заходи забезпечення макроекономічної політики

ЄС на кшталт Програми зеленого бюджетування ЄС (Green Budgeting EU), Програми макрофінансової допомоги ЄС (EU financial assistance), Проекту економіко-фіскального управління ЄС (EU economic and fiscal governance) тощо забезпечуються за допомогою діяльності Європейської фіскальної ради (European Fiscal Board — EFB) та Економіко-валютного союзу ЄС (EU Economic and Monetary Union). Відтак, завдання даного дослідження полягає у виявленні механізмів інтеграційної МП ЄС та стабілізації фінансово-економічного клімату в окремих країнах-членах ЄС як суб'єктах макроекономічних політико-економічних перетворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не дивлячись на предметно-наукову актуальність тематики нашого дослідження, питання теорій формування макроекономічної в ЄС відзначається невисоким ступенем доктринальної залученості вітчизняних та зарубіжних фахівців.

Серед представників вітчизняного наукового кола доцільно виділяти працю С. Сороки (аспекти дослідження галузевих політик ЄС, включно із макроекономічною), У. Ніконенко (до питання трансформації макроекономічної політики деяких держав-членів ЄС як експортерів сировини); В. Чужикова (дослідження регіонально-політичної та регіонально-економічної політик Європейського Союзу), Є. Кузьміна (щодо інноваційно-економічного аспекту провадження макроекономічної політики ЄС), Т. Гуменюк (щодо визначення кризово-політичних та кризово-економічних аспектів економічного управління в ЄС на сучасному етапі).

Серед представників зарубіжної наукової доктрини, водночас, затребуваними вбачаємо праці К. Оллсоппа (щодо визначення перспективного розвитку макроекономічної політики Європейського Союзу), Ф. Сарачено (відносно кризово-урядових аспектів ЄС, в тому числі, у макроекономічній галузі) та Д. Шиєка (визначення моделі економіко-соціальної та макроекономічної протидії ЄС фінансовим обставинам глобальної світової кризи).

Мета статті — окреслити аналітико-теоретичні засади формування макроекономічної політики ЄС крізь призму його інтеграційно-економічного та інтеграційно-політичного функціонування.

Виклад основного матеріалу. Для комплексного розуміння предметно-наукових конотацій даного дослідження необхідно визначити термін «макроекономічна політика». Так, під макроекономікою (як сталою величиною) у Encyclopedia Britannica розуміють національно-регіональні тенденції фінансового забезпечення шляхом виробництва продукції, товарів, послуг тощо; в свою чергу, додатковими складниками макроекономіки є загальна цінова політика (ціноутворення) та рівень зайнятості/безробіття (останні якраз-таки забезпечують успішність державної макроекономічної політики) [1]. Таким чином, під макроекономічною політикою варто визначати сукупність способів, засобів та механізмів забезпечення належного

виробничого стану національної державно-фінансової системи та системи працевлаштування.

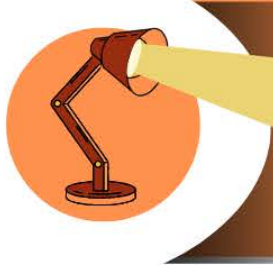
Водночас, під макроекономічною політикою ЄС як політико-економічного об'єднання держав-членів, відповідно євроекономічних пріоритетів, необхідно розглядати сукупність дій інституційних органів Європейської фіскальної ради (European Fiscal Board — EFB) та Економіко-валютного союзу ЄС (EU Economic and Monetary Union) щодо реалізації заходів забезпечення фінансово-грошової політики крізь призму реалізації відповідних програм — як-от Програма зеленого бюджетування ЄС (Green Budgeting EU), Програми макрофінансової допомоги ЄС (EU financial assistance) та Проекту економіко-фіскального управління ЄС (EU economic and fiscal governance).

Розпочнемо огляд фінансово-економічної політики ЄС із інституційних зобов'язань Європейської фіскальної ради (European Fiscal Board, EFB, далі — ЄФР). ЄФР, як незалежний дорадчий орган Єврокомісії, генерує та стабілізує діяльність Європейського економічного та валютного союзу з метою зміцнення поточної системи макроекономічного управління. До прямих зобов'язань ЄФР відноситься оцінка фіскально-системної політики Союзу на євrorівні та загальносвітовому рівні, а також — підтримка ефективності фіскального управління наддержавною валютною системою [2].

Економіко-валютний союз ЄС (EU Economic and Monetary Union) [3] відповідальний за впровадження інтеграційних макроекономічних стандартів ЄС. Серед основних завдань — координація економічної та фіскальної політики, запровадження спільної монетарної політики та спільної валютної політики (обіг «євро»). Рішення про створення Економіко-валютного союзу ЄС було прийнято у 1991 р. у м. Маастрихт, а далі — закріплено у Договорі про ЄС 1992 р. (більш відомий як Маастрихтський договір). Економічна та макроекономічна інтеграція, продукована органом, спрямована на забезпечення економічної стабільності держав-членів ЄС окремо та ЄС як економіко-політичного утворення загалом. Ключовими цілями діяльності Економіко-валютного союзу ЄС визначаються економічна стабільність, планове фінансово-економічне зростання та підвищення рівня зайнятості із одночасним зниженням рівня безробіття.

Серед побічного кола компетенції Економіко-валютного союзу ЄС — координація розробки економічної політики між державами-членами; координація фіскальної політики крізь призму обмеження державно-боргових та дефіцитних зобов'язань; співпраця із Європейським центральним банком (ЄЦБ) щодо проведення незалежної монетарної політики; контроль та нагляд за гармонізованістю правил перевірки фінансових установ в ЄС; підтримання єдиної внутрішньої та зовнішньої валютної та економічної політики (сталий розвиток, формування фінансово-економічної карти взаємодії шляхом запровадження зон вільної торгівлі з іншими державами).

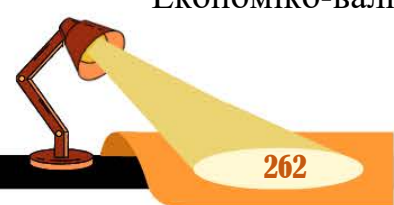
Особливістю функціонування Економіко-валютного союзу ЄС є його наднаціональний та наддержавний характер. Політика ЄС полягає у згуртуванні фінансово-економічних важелів управління, як-от державно-бюджетної, державно-податкової політики, а також структурно-галузевої фінансової політики (діяльність пенсійних фондів, регулювання ринку праці ЄС та внутрішня/міжнародна стабілізація капіталів). Виконання означених лейтмотивів політико-економічного управління ЄС, водночас, вимагає синхронізації на рівні країн-членів Союзу задля координації економіко-фіскальної політики з метою стабілізації наднаціональної валюти (євро) та подальшого економічного зростання.

Наступним наративом діяльності Економіко-валютного союзу ЄС є підтримка єдиного ринку. Це означає формування національної макроекономічної політики відповідно стандартам вільного руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили. Єдиний ринок також підтримується стабільністю єдиної валюти ЄС — євро, що забезпечується вищенаведеними позитивними фінансово-економічними показниками.

Потрібно відзначити, що Економіко-валютний союз ЄС також покликаний забезпечувати відповідність макроекономічної політики Союзу положенням Пакту стабільності та зростання (The Stability and Growth Pact) [4], впровадженого відповідно ст. 121 та ст. 126 Договору про функціонування ЄС (Treaty on the Functioning of the EU), мотивами якого є утримання інфляції цін у євросоні на рівні щонайбільше 2% та цільового показника інфляції на рівні 2% задля оптимального сприяння економіко-фінансовій стабільності, зростанню та зайнятості. Економіко-валютний Союз ЄС також уповноважений вживати інституційно-розпорядчих заходів щодо підтримання показників дефіциту наддержавного бюджету на рівні щонайбільше 3% ВВП ЄС та державного боргу на рівні 60% ВВП або менше.

В умовах глобалізаційних видозмін та кризово-економічних перетворень, Європейський Союз працює над інтеграційним розширенням Економіко-валютного союзу ЄС. Наприкінці 2017 р. Єврокомісією було ініційовано створення так званого «пакету поглиблення Економіко-валютного союзу ЄС», спрямованого на посилення єдності, економічної підзвітності та фінансової ефективності даного органу (EMU deepening package) [5]. Серед започаткованих ініціатив — впровадження спеціальної лінії бюджету ЄС для конвергенції робочих місць, подвоєна підтримка витрат на реформи державного управління та освіти та запровадження з цією метою Європейського стабілізаційного механізму (European Stability Mechanism, ESM) у правові рамки ЄС (включно із ініціюванням його взаємодії із Економіко-валютним союзом ЄС).

Інституційна діяльність Європейської фіскальної ради (ЄФР) та Економіко-валютного союзу ЄС забезпечується наднаціональними макроеко-

номічними програмами розвитку ЄС — Програму зеленого бюджетування ЄС (Green Budgeting EU), Програму макрофінансової допомоги ЄС (EU financial assistance), Проект економіко-фіскального управління ЄС (EU economic and fiscal governance). Детальніше розглянемо кожну з них.

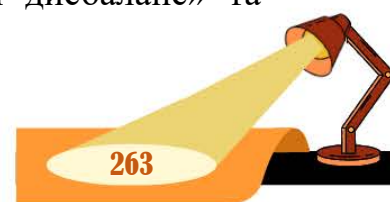
Так, Програма зеленого бюджетування ЄС (Green Budgeting EU) [6] як складова макроекономічної політики Союзу передбачає використання інструментів політико-економічного управління для досягнення еколого-кліматичних цілей. Наприклад, формування «зеленого бюджету» ЄС використовується для забезпечення кліматично нейтрального статусу Союзу до 2050 р., як це передбачено Зеленим пактом для Європи від 2019 р. (European Green Deal 2019).

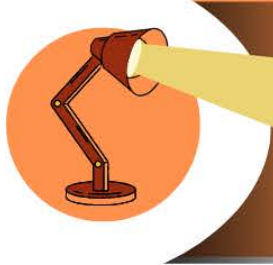
В свою чергу, Програма макрофінансової допомоги ЄС (EU financial assistance) [7] має на меті допомогу країнам-партнерам ЄС із кризою платіжного балансу. Йдеться про середньострокові та довгострокові позики/гранти, що генеруються та ухвалюються Міжнародним валютним фондом (МВФ) на користь країн-кандидатів на вступ до ЄС, асоційованих членів ЄС та за певних умов — власне країн-членів ЄС.

Проект економіко-фіскального управління ЄС (EU economic and fiscal governance) [8] покликаний моніторити, запобігати та коригувати проблемні економічні тенденції, що призводять до послаблення наднаціональної економіки ЄС як політико-економічного Союзу та негативно впливають на окремих держав-членів ЄС. Макроекономічний моніторинг ЄС здійснюється відповідно до Пакту стабільності та зростання (The Stability and Growth Pact) та підпроектної макроекономічної ініціативи Європейський семестр (The European Semester), котра передбачає інтегроване спостереження та координацію економічної політики та політики зайнятості в ЄС.

Окремим незалежним інструмента виявлення, запобігання, усунення шкідливих мікро- та макроекономічних показників, що можуть негативно вплинути на економічну стабільність у певній державі-члені ЄС, єврозоні або ЄС як економіко-політичному утворенні загалом є Процедура макроекономічного дисбалансу (MIP — Macroeconomic Imbalance Procedure) [9]. Ключовим фактором діяльності MIP є щорічне видання Звіту про попередження (The Alert Mechanism Report — AMR), котрим визначаються негативні макроекономічні показники на рівні Союзу загалом та окремих країн одночасно. AMR також пропонує здійснення певних політико-економічних заходів (законодавчих, управлінських, монетарно-політичних) у випадку виявлення негативних грошово-кредитних та грошово-фінансових тенденцій в окремій країні-члені ЄС.

Уможлиблює запровадження подібних ініціатив MIP вищезгадана субініціатива Європейський семестр (The European Semester). За його допомогою формується висновок щодо макроекономічного дисбалансу пропорційно його масштабності («дисбаланс», «надмірний дисбаланс» та

«надмірний дисбаланс з коригуючими діями»). Країни-члени ЄС із дисбалансом отримують рекомендації щодо їх усунення, а політичні зобов'язання останніх коригуються моніторинговими групами та діалогом формату «національна влада — наднаціональна влада ЄС», результатом чого, як правило, є публікація звітів про прогрес (виконання дорожніх карт усунення макроекономічних дисбалансів).

У зарубіжній науковій макроекономічній доктрині, водночас, наявні пропозиції щодо реформації Європейської макроекономічної політичної системи (EU macroeconomic policy system) внаслідок неефективності останньої. Так, А. Штайнбахом [10] висувуються пропозиції щодо реформ економіко-правової бази макроекономіки ЄС, що призвело б до відповідності юридичних та фінансових потреб Союзу у трьох вимірах: фіскально-монетарна взаємодія, фіскальні правила та вертикальна макроекономічна координація між ЄС як політико-економічним Союзом та державами-членами ЄС. Автор пропонує визначення ролі фіскально-монетарної ЄС крізь призму розширення можливостей регулятора — Європейського центрального банку (ЄЦБ), а також — реформу фіскальних правил задля детінізації виробничих ринків та стабільно-диференційованого визначення середньострокових та довгострокових боргових зобов'язань ЄС, поєднану із підтриманням координаційної політики формату «ЄС як Союз — країна-член ЄС» на засадах контролю та нагляду за макроекономічним курсом держав та Європейського Союзу загалом. Важливо, на думку автора, аби за таких умов права держав-членів ЄС на саморозвиток не знаходилися «у конфлікті» із юридично-геополітичними потребами Союзу як наднаціональної надбудови ринково-економічної концептуалізації.

Висновки. Аналіз теорій формування макроекономічної політики в країнах ЄС у інтеграційному аспекті дозволив дійти наступних умовиводів.

По-перше, макроекономічна політика ЄС має інституційно-програмну форму вираження: діяльність Європейської фіскальної ради (European Fiscal Board — EFB) та Економіко-валютного союзу ЄС (EU Economic and Monetary Union) де-факто спрямована на забезпечення Програми зеленого бюджетування ЄС (Green Budgeting EU), Програми макрофінансової допомоги ЄС (EU financial assistance), Проекту економіко-фіскального управління ЄС (EU economic and fiscal governance) та інших механічно-ініціативних способів стандартизації макроекономічного ринку Союзу.

По-друге, інструментом виявлення та усунення негативних макроекономічних тенденцій управління на рівні Союзу та окремих його держав-членів є Процедура макроекономічного дисбалансу (MIP — Macroeconomic Imbalance Procedure), що сприяє виявленню, запобіганню, усуненню шкідливих мікро- та макроекономічних показників, що можуть негативно вплинути на економічну стабільність у певній державі-члені ЄС, євроні або ЄС як економіко-

політичному утворенні загалом. Дана ініціатива доповнюється щорічним виданням Звіту про попередження (The Alert Mechanism Report — AMR), котрим визначаються негативні макроекономічні показники на рівні Союзу загалом та окремих країн одночасно.

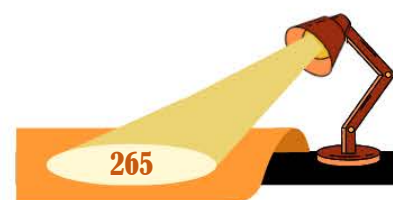
По-третє, ефективність функціонування сучасної макроекономіко-політичної системи ЄС викликає питання щодо ефективності, внаслідок чого зарубіжна доктрина (як-от А. Штайнбах) пропонує шляхи концептуалізації інтеграції макроекономічних стандартів ЄС на рівні взаємодії «ЄС як Союз — країни-члени ЄС».

Література :

1. Encyclopedia Britannica. Macroeconomics. — EB official website. — Режим доступу: <https://www.britannica.com/topic/macroeconomics>
2. European Commission. European Fiscal Board (EFB). — EU official website. — Режим доступу : https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-fiscal-board-efb_en
3. European Commission. European Economic and Monetary Union (EMU). — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-monetary-union_en
4. European Commission. The Stability and Growth Pact. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact_en
5. European Commission. Deepening the EMU. — EU official website. — Режим доступу: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-monetary-union/deepening-economic-and-monetary-union_en
6. European Commission. Economic and fiscal policy coordination. Green budgeting in the EU. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/green-budgeting-eu_en
7. European Commission. Economic and fiscal policy coordination. EU financial assistance. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/eu-financial-assistance_en
8. European Commission. Economic and fiscal policy coordination. EU economic and fiscal governance. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance_en
9. European Commission. Economy and Finance. Macroeconomic Imbalance Procedure. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/macroeconomic-imbalance-procedure_en
10. Steinbach, A. et al. Reforming the EU macroeconomic policy system: Economic requirements and legal conditions. — Vox EU Column, P. 114, 2021. — CEPR official website. — Режим доступу : <https://cepr.org/voxeu/columns/reforming-eu-macroeconomic-policy-system-economic-requirements-and-legal-conditions>

References:

1. Encyclopedia Britannica. Macroeconomics. — EB official website. — Режим доступу : <https://www.britannica.com/topic/macroeconomics>
2. European Commission. European Fiscal Board (EFB). — EU official website. — Режим доступу : https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-fiscal-board-efb_en

3. European Commission. European Economic and Monetary Union (EMU). — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-monetary-union_en

4. European Commission. The Stability and Growth Pact. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact_en

5. European Commission. Deepening the EMU. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-monetary-union/deepening-economic-and-monetary-union_en

6. European Commission. Economic and fiscal policy coordination. Green budgeting in the EU. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/green-budgeting-eu_en

7. European Commission. Economic and fiscal policy coordination. EU financial assistance. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/eu-financial-assistance_en

8. European Commission. Economic and fiscal policy coordination. EU economic and fiscal governance. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance_en

9. European Commission. Economy and Finance. Macroeconomic Imbalance Procedure. — EU official website. — Режим доступу : https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/macroeconomic-imbalance-procedure_en

10. Steinbach, A. et al. Reforming the EU macroeconomic policy system: Economic requirements and legal conditions. — Vox EU Column, P. 114, 2021. — CEPR official website. — Режим доступу : <https://cepr.org/voxeu/columns/reforming-eu-macroeconomic-policy-system-economic-requirements-and-legal-conditions>

